

“Öland räddar bin”

Funderingsunderlag 1.1

2022-07-11

Det började vid vårt kontor i Växjö med en skada i asfaltkanten ...

... och blev en oas för humlor, andra vilda bin, blomflugor och fjärilar

... och blev ett projekt "Barn räddar bin" för mångfaldsarbete i förskolorna i Kronobergs län

...och är nu underlag för flera utvecklingsprojekt i Linnés anda.

*Så här kan vi vanliga medborgare på ett enkelt sätt bidra
i hållbarhetsarbetet för biologisk mångfald!*

Här skissar vi på hur en tillämpning på Öland kan gestaltas!

En bakgrund

KRAV, Naturskyddsföreningen, WWF och massor av forskare och många andra mångfaldsaktörer – menar att vi måste rädda insekter – främst vildbin. Dessa är nödvändiga i naturen för att pollinera en mängd växter som "ger" oss människor och djur mat. Som kanske är bekant är så många som en tredjedel av dessa utrotningshotade/rödlistade. På vissa ställen i Kina är "vildbidöden" redan så långt gånget att man i fruktodlingar måste pollinera "för hand".

Föreningen Refarm Linné

Blockvägen 8

352 45 Växjö

www.refarmlinne.se

Bankgiro: 5869 - 9638

Org.nr: 829502-0492

Innehar F-skattebevis

“Öland räddar bin”

Funderingsunderlag 1.1

2022-07-11

Barn räddar bin

Initiativet ”Barn räddar bin” kommer från 30-årsfirande Föreningen Refarm Linné och Studieförbundet Vuxenskolan i Kronoberg och har inledningsvis fått 130 000 kr från Naturskyddsenheten vid Länsstyrelsen i Kronobergs län, som är pilotprojekts huvudfinansiär med statliga 130 000 kr. Även KRAV som företrädare för ekologiska värden, har varit med från början och medfinansierat med 20 000. Växjö kommuns hållbarhetsprogram har inspirerat till projektet. Under resans gång har även WWF, SNF, Rädda Barnen och Swedbank valt att stödja projektets utveckling med sammanlagt 90 000 kr. Så här långt alltså 240 000 kr i stöd för projektet.

Något för Öland?

Här följer en första idé om en tillämpning i ett helt nytt sammanhang – på sockennivå i turistmiljön på norra Öland med inledande ekonomiskt stöd från länsstyrelsen i Kalmar län.

Hur anlägger man en fjärilsrestaurang med bihotell?

Arbetet med fjärilsrestauranger (egentligen bi- och fjärilsrestauranger men för enkelhetens skull använder vi det mer vanligt förekommande begreppet fjärilsrestauranger) innebär inte att man behöver lägga en massa tid på skötsel. Den restaurang som avbildas på första sidan har de första tre åren enbart inneburit några enstaka timmars skötsel per månad. Av de växter som valts känner vi igen flertalet från gammaldags stenpartier som var vanliga för bara 50 år sedan. Växter som tillsammans höll blomning hela sommaren avlöste varandra. De lockade fjärilar, humlor och andra pollinerare, som livnär sig på pollen och nektar. Nu vet vi att många av dessa kallas vildbin och att det finns ca 270 sådana bisorter i vårt land. Men vi vet också att de är nödvändiga för naturens gratistjänst, pollinering, och att vår livsmedelsförsörjning är direkt beroende av dem.

Vi vet tyvärr också att bortåt var tredje art är rödlistad dvs utrotningshotad.

Lämpliga växter och former på odlingar och lite praktiska tips

Vi och SNFs nationelle mångfaldsexpert har tillsammans med 10 forskare och andra sakkunniga utvecklat en ”topplista” med lämpliga växter att plantera (av 176 lämpliga arter som vi sammanställt från olika bi-projekt). Sammanställning finns sist i detta funderingsunderlag.

Om du vill bygga en egen restaurang ....

Utgå från det gamla hederliga stenpartiet som grundidé, dvs mager jord (gärna ren sand på avgränsat område... för grävande solitärbin) kompletterat med några stenbumlingar i olika storlekar. Stenarna magasinerar värme och är därmed lockande och lämpliga både för torr- växter och många insekter.

Lämpligt område är ett vindskyddat öst-söder-västerläge – gärna i anslutning till byggnation, där även enkla former av bihotell kan sättas upp. Räkna med 5 - 15 m². Rund, oval, tre- eller fyrkantig, långsmal eller oregelbunden – spelar ingen roll .... kanske en variant enligt nedan?

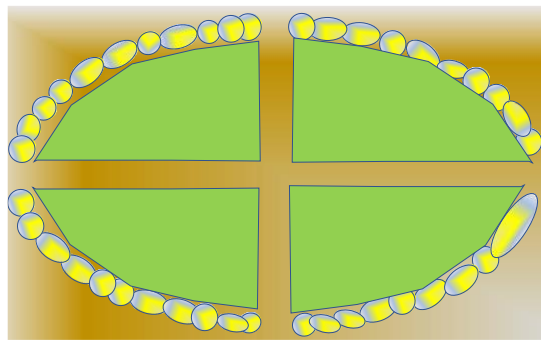
“Öland räddar bin”

Funderingsunderlag 1.1

2022-07-11

Ett exempel för en förskola i Växjö ... eller i din egen trädgård

Här en skiss på en ring/oval (8 - 12 m²) med stenar som inramning. Gångar täckta med bark eller träflis är lätta att sköta. Fyra olika ”odlingsrutor” med olika karaktärer är en kul ide, medan villa- eller sommarträdgården kanske ger andra möjligheter.

Lättläst faktainformation om pollinering

https://www2.jordbruksverket.se/download/18.377b10d8163f4deaf8923e72/1528877358751/jo18_8.pdf

<https://pollinerasverige.se/wp-content/uploads/2021/03/PollineraSverige-Inspirationstidning.pdf>

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2ddec05a17ee36dc53e109d5/1645001493442/bland-blommor-bin-webb.pdf>

Filmer och länkar för den nyfikne

Här finns två typer av filmer – i Youtubeformat – A. Intervjuer och B. Tips från omvärldsorientering.

A Om projektet Barn räddar bin

a. Gösta Skoglund, om projektiden BRB

<https://youtu.be/E5zMDUQcaNc>

b. Gunnar Wahlin, Rädda Barnen

<https://youtu.be/Py1WvJt2cOU>

c. Marie Hannerstig, SNF

<https://youtu.be/gbH4m7U814M>

d. Per Ekerholm, forskare Länsstyrelsen Kronoberg

<https://youtu.be/u-EaEjALa2k>

B Tips om pollinering, insekter, bygga bihotell och några länkar.

a. Så lever bin och humlor

<https://www.youtube.com/watch?v=-aX79WKsWSo>

b. Pollinering är livsviktigt

<https://www.youtube.com/watch?v=uQrUUCPqw58>

c. Pollinering

<https://www.youtube.com/watch?v=fVy7Xo5LSpA>

d. Biologisk mångfald (WWF)

<https://www.youtube.com/watch?v=iD-STFNDXHc>

e. Rödmurarbi, vårt vanligaste vildbi

<https://www.youtube.com/watch?v=q7zPSabYWI8>

- En värdefull ekosystemtjänst

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/pollinering/darfor-behovs-pollinering/>

- Naturhistoriska Riksmuseet -

<https://www.nrm.se/faktaomnaturenochrymden/djur/insekterochspindeldjur/steklargetingar/binochbiholkar.420.html>

Föreningen Refarm Linné

Blockvägen 8

352 45 Växjö

www.refarmlinne.se

Bankgiro: 5869 - 9638

Org.nr: 829502-0492

Innehar F-skattebevis

“Öland räddar bin”

Funderingsunderlag 1.1

2022-07-11

Hur går vi vidare i Persnäs socken med omnejd?

Efter lite tankeutbyte med några företrädare för föreningslivet i bygden - kanske så här:

- Berätta/informera via intresserade föreningars hemsidor.
- En första insats kanske kan ske på Sandviks sommarmarknad 28 juli ... kanske visa hur man bygger/borrar ett bihotell? Kanske också försäljning?
- Refarm Linné undersöker möjligheter för ytterligare stöd från Länsstyrelsen Kalmar län och testar också intresse hos Ölandsbanken för att stödja en förstudie redan inför höstens skördefest. Kanske det också finns kommunalt intresse. Kanske samverka med Station Linné, Ölands Skogsby. Vi har redan kontakt.
- Detta fakta- och samtalsmaterial kan utvecklas – till en början denna version som utlovad dokumentation till deltagare vid föreläsning/samtal 6 juli på Sandviks fiskrestaurang, arrangerat av Öland Kust till Kust Intresseförening.
- Kanske bilda en liten arbetsgrupp ... ev med fler företrädare i bygden ....
- Den som är intresserad att delta praktiskt med att etablera någon typ av verksamhet kan kontakta undertecknad.
- Föreningen Refarm Linné kan vara huvudansvarig för eventuell fortsättning.

Persnäs, dag som ovan

Gösta Skoglund,

SA Föreningen Refarm Linné

gosta@miljolinne.se, 070-5175453

“Öland räddar bin”

Funderingsunderlag 1.1

2022-07-11

Bilaga: Förteckning över lämpliga växter i bi-/fjärilsrestauranger – ca 50 att välja på. Ett tiotal experter har lagt vardera 10 röster, med följande tabell som resultat.

Perenner**		Träd*		1-2åriga	
Anisisop	2	Fläder	2	Gurkört	2
Backtimjan	5	Hagtorn	2	Morot	2
Blå/vit bolltistel	3	Hägg	3	Solros	3
Blåeld	2	Hästkastanj	2		
Brännässla	2	Lind	2		
Fackelblomster	2	Lönn	2		
Gullviva	2				
Hampflockel	2				
Isop	2				
Kantnepeta	3				
Kungsmymta	4				
Kärleksört	5				
Käringtand	2				
Lammöron	2				
Lungört	3				
Maskros	3				
Prästkrage	2				
Renfana	3				
Rosenstav	3				
Solhattar (Rudbeckior)	7				
Rödclint	2				
Rödkläver	2				
Sedum	2				
Solbrud	2				
Stjärnflocka	3				
Stor blåklocka	3				
Stäppsalia	2				
Tjärblomster	4				
Vicker	2				
Väddclint	4				
Väddar	3				

Buskar	
Hallon	2
Kaprifol	2
Krusbär	2
Lavendel	4
Syrenbuddleja	3
Timjan	3
Vinbär	3

LÖK- OCH KNÖL	
Pärlhyacint	3
Vårkrokus	4

* Träd är tveksamt att plantera, men om det redan finns, så är det ju helt OK, men plantera inte nya i själva odlingen.

** Kryddväxter är generellt väldigt bra bi-växter.

	2 röster (25 arter)
	3 röster (15 arter)
	4 röster (5 arter)
	Populärast (3 arter)